

GAMING COMPLIANCE INTERNATIONAL

Michezo ya Kubahatisha Mtandaoni 2024-2025: Afrika

TAREHE YA KUTOLEWA

Julai 2026

Utangulizi (1/2)

Wakati hadhira za Kiafrika zinapotaka kupata kubeti na kubahatisha mtandaoni – maudhui wanayoyahitaji na kutamani kushiriki nayo – wanapaswa kupata chaguo za kubeti na kubahatisha zilizo za haki, salama na endelevu katika soko la michezo ya kubahatisha mtandaoni la kila taifa la Kiafrika.

Leo, hali hii inatatizwa na uhalisia wa udhibiti unaotofautiana sana katika bara zima, kuanzia masoko yaliyopigwa marufuku kabisa hadi yale yenye mifumo ya udhibiti iliyoanzishwa hivi karibuni. Inatatizwa zaidi na uwepo na uendelevu wa sekta isiyodhibitiwa, ambayo hutafuta kunufaika na kila soko bila kujali hali zake za udhibiti.

Udhibiti madhubuti wa kubeti na kubahatisha mtandaoni unaweza kuleta manufaa makubwa kwa mataifa ya Kiafrika. Manufaa hayo yanapatikana katika:

Biashara za Ndani: Kampuni zenye mafanikio zinazofanya kazi ndani ya nchi, zikitengeneza ajira, uwekezaji, minyororo ya usambazaji na ukuaji wa kiuchumi.

Jamii za Ndani: Mapato endelevu ya kodi na ufadhili wa manufaa ya umma.

Watumiaji wa Ndani: Watumiaji wanaotendewa kwa haki na kulindwa, sambamba na kuwatenga watu walio chini ya umri na hadhira zilizo hatarini.

Lengo la udhibiti si kudhibiti waendeshaaji wenye leseni pekee. Lengo la udhibiti ni kudhibiti soko.

Watumiaji hupitia soko moja la michezo ya kubahatisha mtandaoni linalojumuisha sekta iliyodhibitiwa na sekta isiyodhibitiwa. Kwa hivyo, mafanikio ya udhibiti lazima yapimwe kwa matokeo ya soko badala ya shughuli ndani ya sekta iliyodhibitiwa pekee. Changamoto kwa mataifa ya Kiafrika, hasa yale yenye sekta zilizodhibitiwa za michezo ya kubahatisha mtandaoni, hatimaye ni ya malengo na matokeo.

Malengo	Matokeo Yanayotarajiwa ya Soko
Kulinda watumiaji.	Watumiaji huchagua kuingia, kutumia na kubaki ndani ya sekta iliyodhibitiwa.
Kupunguza ushiriki katika sekta isiyodhibitiwa.	Ushiriki katika sekta isiyodhibitiwa hupungua.
Kukuza masoko yaliyodhibitiwa endelevu.	Sekta iliyodhibitiwa hubaki ya kuvutia, inayofikika na yenye ushindani.
Kulinda mapato ya kodi na manufaa ya umma.	Manufaa endelevu ya kiuchumi na kijamii huzalishwa.
Kuhifadhi uadilifu wa soko.	Ushiriki wa kihalifu na uhalifu wa kifedha hupunguzwa.
Kuwezesha maendeleo ya kiuchumi.	Biashara za ndani, ajira na minyororo ya usambazaji hukua kwa uendelevu.

Utangulizi (2/2)

Katika ufuatiliaji na uchambuzi wa soko uliofanywa kwa ajili ya ripoti hii, mahusiano thabiti yanabainika kati ya matokeo ya soko na maeneo makuu manne ya sera za umma yanayoathiri moja kwa moja ushindani wa sekta iliyodhibitiwa:

1. Kodi kwa Wateja: Kodi kubwa zinazotozwa moja kwa moja kwa wateja huhamasisha uhamiaji kwenye sekta isiyodhibitiwa ambako gharama hizo hazipo.

2. Kodi kwa Waendeshaji: Pale ambapo kodi hupunguza kwa kiasi kikubwa ushindani wa mwendeshaji, biashara zilizodhibitiwa huwa na uwezo mdogo wa kushindana kupitia bei, uwiano wa dau, bonasi, bidhaa na uzoefu wa mteja.

3. Malipo: Gharama za malipo zilizopitiliza au miundo ya malipo ya kimonopoli huleta msugungano, huongeza gharama za miamala na hudhoofisha uzoefu wa mteja, mara nyingi zikifanya kazi kama kodi ya ziada iliyofichwa kwa ushiriki uliodhibitiwa.

4. Upatikanaji wa Bidhaa: Vikwazo kama vile marufuku ya bidhaa, mipaka ya dau isiyo halisia au vikwazo vya kiwango cha juu cha ushindi vinaweza kuelekeza bila kukusudia mahitaji ya watumiaji kwenye sekta isiyodhibitiwa.

Uchambuzi unaofuata unafanywa kupitia **mfumo wa MPEO: Kufuatilia, Kudhibiti, Kutekeleza, Kuboresha.**

MPEO inatambua kwamba udhibiti madhubuti unaenda mbali zaidi ya kutoa leseni kwa waendeshaji. Unahitaji wadhibiti kufuatilia soko zima, kudhibiti sekta isiyodhibitiwa na mfumo unaoiwezesha, kutekeleza hatua zinazolingana dhidi ya ushiriki usiodhibitiwa, na kuboresha sekta iliyodhibitiwa ili ibaki ya kuvutia, inayofikika na yenye ushindani kwa watumiaji. Leo, sekta isiyodhibitiwa imekuwa na ustadi zaidi katika kupata, kudumisha na kuwarejesha watumiaji katika njia za kidijitali. Sekta iliyodhibitiwa ndiyo hatari inayoonekana; sekta isiyodhibitiwa inazidi kuwa hatari ya kimuundo kwa matokeo ya soko.

Iwapo watumiaji hawaingii na kubaki ndani ya sekta iliyodhibitiwa, kingamizi nyingi zilizoundwa na wadhibiti – ikiwa ni pamoja na hatua za kubahatisha kwa uwajibikaji na ulinzi wa mchezaji kama vile mipango ya kujitenga – haziwezi kufikia malengo yake yaliyokusudiwa. Athari zake huenda mbali zaidi ya mapato yaliyopotea kwa waendeshaji wenye leseni hadi ulinzi dhaifu wa watumiaji, kupungua kwa mapato ya kodi, kupungua kwa manufaa ya umma na kuongezeka kwa ushiriki wa kihalifu.

Kwa hivyo, data na uchambuzi vilivyowasilishwa katika ripoti hii vinapaswa kufasiriwa kupitia mtazamo wa matokeo ya soko: iwapo mbinu za sasa za udhibiti zinawalinda watumiaji, zinapunguza ushiriki katika sekta isiyodhibitiwa na zinaboresha soko la michezo ya kubahatisha mtandaoni ili watumiaji wachague kuingia, kutumia na kubaki ndani ya sekta iliyodhibitiwa, zikitoa manufaa endelevu kwa biashara, serikali na jamii kote Afrika.

Muhtasari wa Soko

2025

Jumla ya Soko la Michezo ya Kubahatisha Mtandaoni: Afrika

Mgawanyo wa Soko wa GGR

2025

\$5.2 Bilioni
23% Iliyodhibitiwa

\$17.8 Bilioni
77% Isiyodhibitiwa

Kumbuka: GGR ni "mapato ghafi ya kubahatisha." Bidhaa za mtandaoni zinazojumuishwa katika data ya ripoti hii – kubeti michezo na kasino (ikijumuisha poker).

MFICHUKO WA HADHIRA

11%

Athari ya kubahatisha kulikodhibitiwa na maudhui yanayohusiana kwa hadhira

WAENDESHAJI WASIODHIBITIWA KOTE AFRIKA

4,129

MFICHUKO WA HADHIRA

89%

Athari ya kubahatisha kusikodhibitiwa na maudhui yanayohusiana kwa hadhira

ATHARI KWA IDADI YA WATU

14%

ya Waafrika, watu milioni 215

Asilimia ya idadi ya watu waliojijhusisha na jumla ya michezo ya kubahatisha mtandaoni

2024

Jumla ya Soko la Michezo ya Kubahatisha Mtandaoni: Afrika

Mgawanyo wa Soko wa GGR

2024

\$4.4 Bilioni
22% Iliyodhibitiwa

\$15.6 Bilioni
78% Isiyodhibitiwa

Kumbuka: GGR ni "mapato ghafi ya kubahatisha." Bidhaa za mtandaoni zinazojumuishwa katika data ya ripoti hii – kubeti michezo na kasino (ikijumuisha poker).

MFICHUKO WA HADHIRA

10%

Athari ya kubahatisha kulikodhibitiwa na maudhui yanayohusiana kwa hadhira

WAENDESHAJI WASIODHIBITIWA KOTE AFRIKA

3,644

MFICHUKO WA HADHIRA

90%

Athari ya kubahatisha kusikodhibitiwa na maudhui yanayohusiana kwa hadhira

ATHARI KWA IDADI YA WATU

13%

ya Waafrika, watu milioni 198

Asilimia ya idadi ya watu waliojijhusisha na jumla ya michezo ya kubahatisha mtandaoni

Ulinganisho wa Masoko ya Mtandaoni

Jumla ya Afrika Mgawanyo wa GGR

Mwaka Mzima 2025

23%
Iliyodhibitiwa

77%
Isiyodhibitiwa

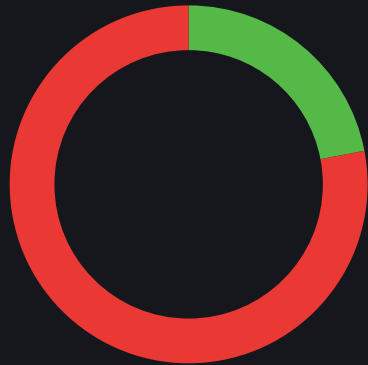

Kimataifa Mgawanyo wa GGR

Mwaka Mzima 2025

22%
Iliyodhibitiwa

78%
Isiyodhibitiwa

Amerika Kaskazini Mgawanyo wa GGR

Mwaka Mzima 2025

24%
Iliyodhibitiwa

76%
Isiyodhibitiwa

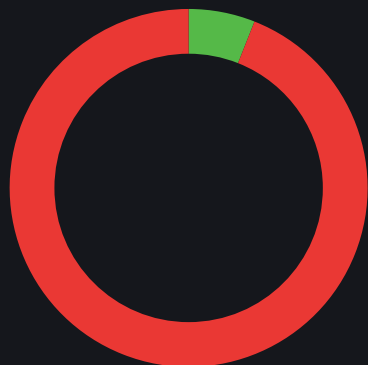

Asia-Pasifiki Mgawanyo wa GGR

Mwaka Mzima 2025

6%
Iliyodhibitiwa

94%
Isiyodhibitiwa

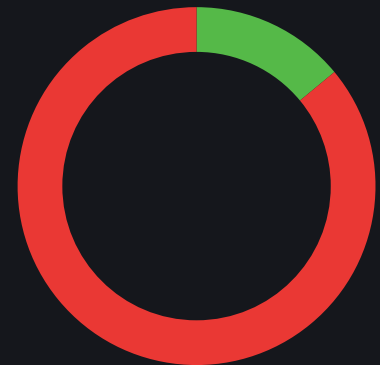

Mashariki ya Kati na Afrika Mgawanyo wa GGR

Mwaka Mzima 2025

14%
Iliyodhibitiwa

86%
Isiyodhibitiwa

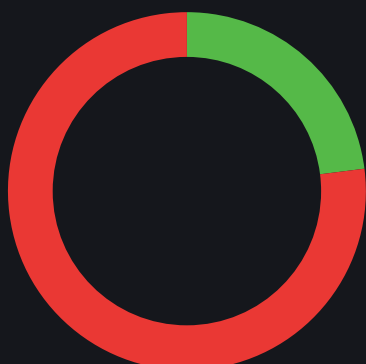

Ulaya Mgawanyo wa GGR

Mwaka Mzima 2025

23%
Iliyodhibitiwa

77%
Isiyodhibitiwa

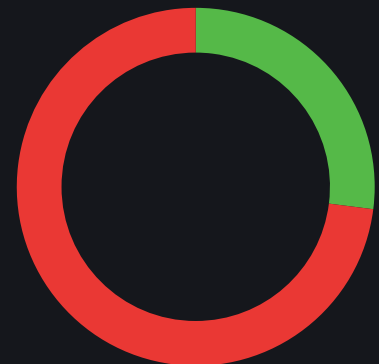

Amerika ya Kilatini Mgawanyo wa GGR

Mwaka Mzima 2025

27%
Iliyodhibitiwa

73%
Isiyodhibitiwa

Maarifa ya Kikanda

2025

Soko la Michezo ya Kubahatisha Mtandaoni Afrika: Kanda

Jumla ya Afrika
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2025

\$5.2 B
23% Iliyodhibitiwa

\$17.8 B
77% Isiyodhibitiwa

Afrika ya Kati
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2025

\$246 M
22% Iliyodhibitiwa

\$848 M
78% Isiyodhibitiwa

Afrika Kaskazini
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2025

\$9 M
0.3% Iliyodhibitiwa

\$2.8 B
99.7% Isiyodhibitiwa

Afrika Mashariki
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2025

\$603 M
15% Iliyodhibitiwa

\$3.4 B
85% Isiyodhibitiwa

Afrika Kusini
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2025

\$2.9 B
28% Iliyodhibitiwa

\$7.4 B
72% Isiyodhibitiwa

Afrika Magharibi
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2025

\$1.5 B
31% Iliyodhibitiwa

\$3.3 B
69% Isiyodhibitiwa

2024

Soko la Michezo ya Kubahatisha Mtandaoni Afrika: Kanda

Jumla ya Afrika
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2024

\$4.4 B
22% Iliyodhibitiwa

\$15.6 B
78% Isiyodhibitiwa

Afrika ya Kati
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2024

\$189 M
20% Iliyodhibitiwa

\$760 M
80% Isiyodhibitiwa

Afrika Kaskazini
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2024

\$9 M
0.3% Iliyodhibitiwa

\$2.6 B
99.7% Isiyodhibitiwa

Afrika Mashariki
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2024

\$493 M
14% Iliyodhibitiwa

\$3.1 B
86% Isiyodhibitiwa

Afrika Kusini
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2024

\$2.4 B
28% Iliyodhibitiwa

\$6.2 B
72% Isiyodhibitiwa

Afrika Magharibi
Mgawanyo wa Soko wa GGR

Mwaka Mzima 2024

\$1.2 B
29% Iliyodhibitiwa

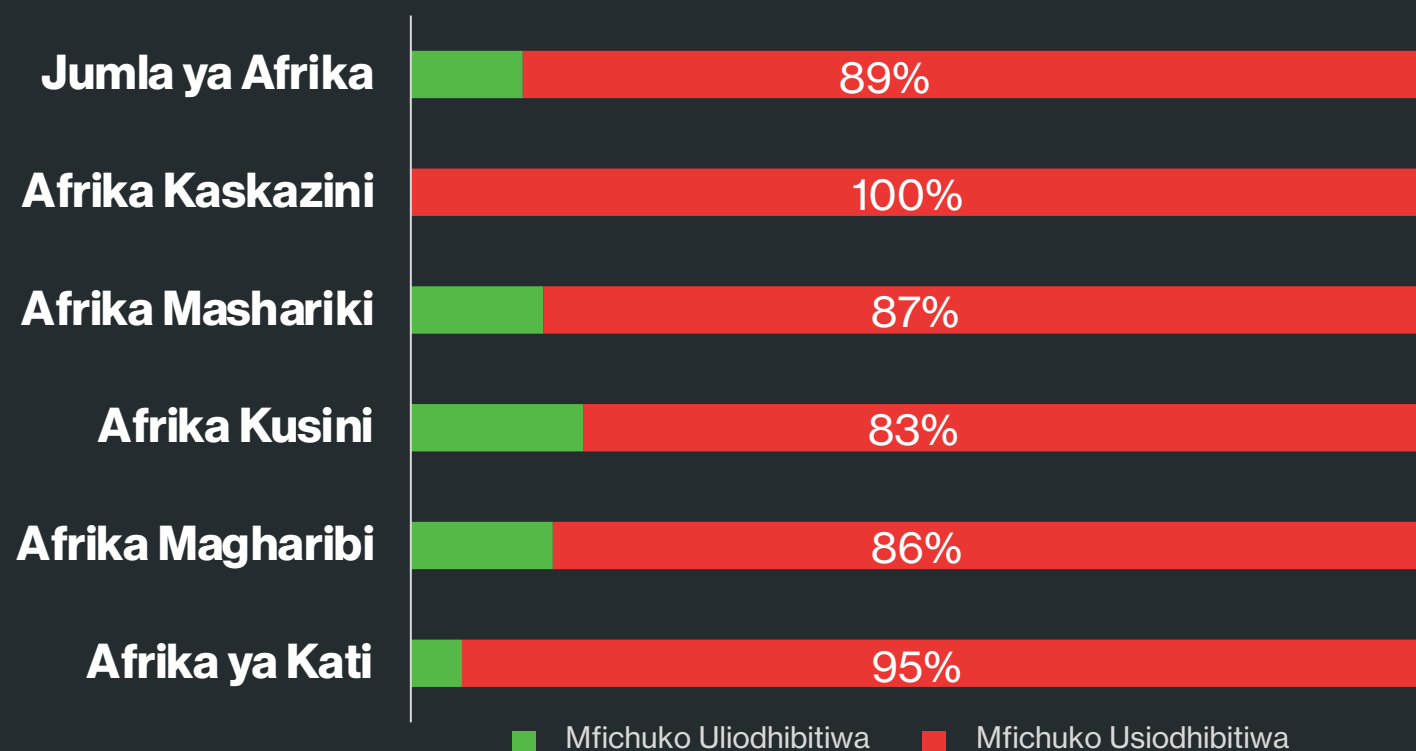
\$3.0 B
71% Isiyodhibitiwa

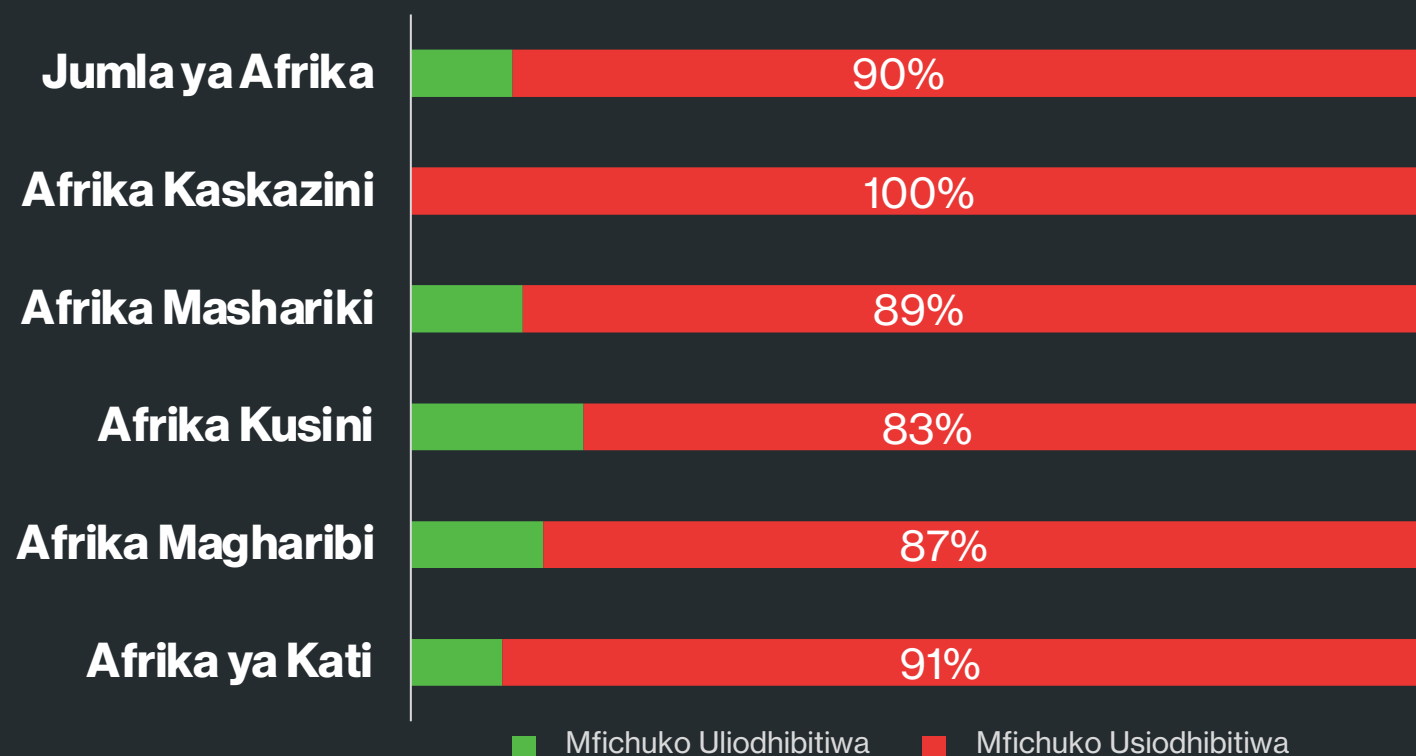
Mfichuko wa Hadhira 2024-2025

MFICHUKO WA HADHIRA: Athari ya kubahatisha na maudhui yanayohusiana kwa hadhira katika mtazamo mchanganyiko wa Mambo Kumi na Mawili Muhimu ya Mfumo-Ikolojia (washirika, tovuti, malipo, mitandao ya kijamii, kubahatisha kwa uwajibikaji, matangazo, utiririshaji, mawasiliano ya rika kwa rika, msururu wa ugavi, utafutaji/LLMs, bidhaa na programu-tumizi). Kipimo cha mfichuko wa hadhira ni “kiashiria cha tahadhari ya mapema” chenye manufaa cha mahali ambapo mgawanyo wa soko wa GGR unaweza kuelekea siku zijazo.

2025

2024

Athari kwa Idadi ya Watu 2024-2025

ATHARI KWA IDADI YA WATU: Asilimia ya idadi ya watu waliojikusisha na jumla ya michezo ya kubahatisha mtandaoni.

2025

	Asilimia ya Idadi ya Watu wa Kanda	Athari kwa Idadi ya Watu
Afrika Kaskazini	18%	39 milioni
Afrika Mashariki	11%	51 milioni
Afrika Kusini	19%	38 milioni
Afrika Magharibi	16%	71 milioni
Afrika ya Kati	9%	16 milioni

Afrika
JUMLA YA 2025:
215 M

Wastani wa % ya Idadi ya Watu:
14%

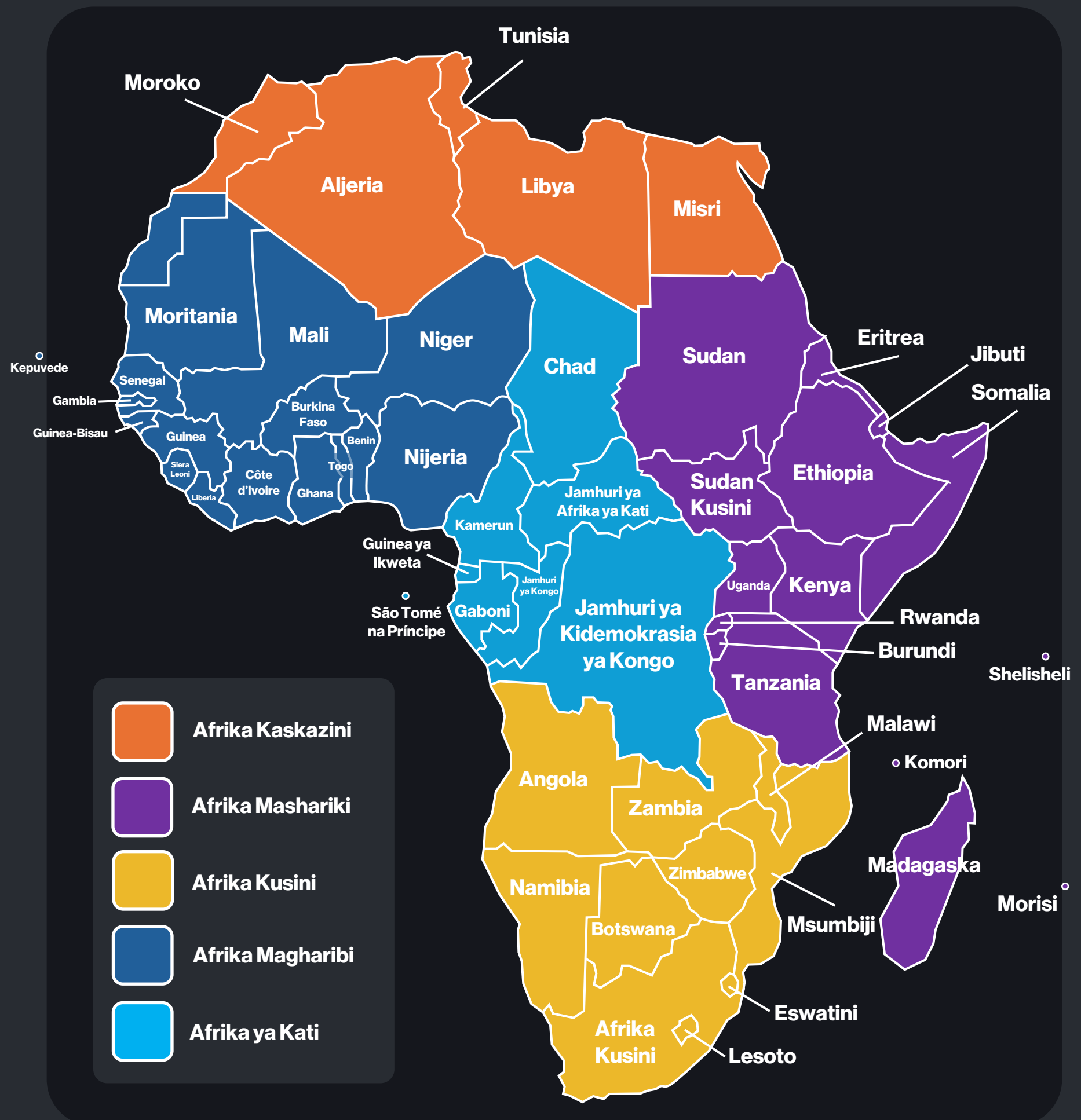
2024

	Asilimia ya Idadi ya Watu wa Kanda	Athari kwa Idadi ya Watu
Afrika Kaskazini	17%	37 milioni
Afrika Mashariki	10%	47 milioni
Afrika Kusini	17%	34 milioni
Afrika Magharibi	14%	64 milioni
Afrika ya Kati	9%	16 milioni

Afrika
JUMLA YA 2024:
198 M

Wastani wa % ya Idadi ya Watu:
13%

Soko la Michezo ya Kubahatisha Mtandaoni Afrika: Kanda

Jedwali la Vipindi la GGR: Afrika 2025

CHINI
KUSIKODHIBITIWA
KUBAHATISHA
GGR KWA
SOKO WA
MGAWANYO WA
JULU

Nijeria 56% Isiyodhibitiwa	Shelisheli 60% Isiyodhibitiwa	Siera Leoni 63% Isiyodhibitiwa	Zambia 63% Isiyodhibitiwa	Malawi 64% Isiyodhibitiwa
Msumbiji 66% Isiyodhibitiwa	Kamerun 66% Isiyodhibitiwa	Ghana 67% Isiyodhibitiwa	Uganda 68% Isiyodhibitiwa	Afrika Kusini 69% Isiyodhibitiwa
DR Kongo 74% Isiyodhibitiwa	Senegal 76% Isiyodhibitiwa	Rwanda 77% Isiyodhibitiwa	Tanzania 78% Isiyodhibitiwa	Lesoto 81% Isiyodhibitiwa
Kenya 84% Isiyodhibitiwa	Botswana 85% Isiyodhibitiwa	Namibia 87% Isiyodhibitiwa	Benin 88% Isiyodhibitiwa	Jamhuri ya Kongo 89% Isiyodhibitiwa
Liberia 89% Isiyodhibitiwa	Cote d'Ivoire 90% Isiyodhibitiwa	Burkina Faso 91% Isiyodhibitiwa	Togo 91% Isiyodhibitiwa	Zimbabwe 92% Isiyodhibitiwa
Angola 92% Isiyodhibitiwa	Guinea 93% Isiyodhibitiwa	Mali 93% Isiyodhibitiwa	Burundi 93% Isiyodhibitiwa	Sudan Kusini 94% Isiyodhibitiwa
Gaboni 95% Isiyodhibitiwa	Niger 95% Isiyodhibitiwa	Eswatini 96% Isiyodhibitiwa	Tunisia 96% Isiyodhibitiwa	Chad 96% Isiyodhibitiwa
Madagaska 99% Isiyodhibitiwa	Kepuvede 100% Isiyodhibitiwa	Guinea-Bisau 100% Isiyodhibitiwa	Moritania 100% Isiyodhibitiwa	Gambia 100% Isiyodhibitiwa
Jamhuri ya Afrika ya Kati 100% Isiyodhibitiwa	Guinea ya Ikweta 100% Isiyodhibitiwa	São Tomé na Príncipe 100% Isiyodhibitiwa	Sudan 100% Isiyodhibitiwa	Ethiopia 100% Isiyodhibitiwa
Eritrea 100% Isiyodhibitiwa	Jibuti 100% Isiyodhibitiwa	Somalia 100% Isiyodhibitiwa	Morisi 100% Isiyodhibitiwa	Komori 100% Isiyodhibitiwa
Misri 100% Isiyodhibitiwa	Moroko 100% Isiyodhibitiwa	Aljeria 100% Isiyodhibitiwa	Libya 100% Isiyodhibitiwa	

Afrika Wastani wa Jumla 77% Isiyodhibitiwa
Afrika Kaskazini Wastani 99.7% Isiyodhibitiwa
Afrika Mashariki Wastani 85% Isiyodhibitiwa
Afrika Kusini Wastani 72% Isiyodhibitiwa
Afrika Magharibi Wastani 69% Isiyodhibitiwa
Afrika ya Kati Wastani 78% Isiyodhibitiwa

Njia ya Kuelekea Uboreshaji: Kuipa Afrika Alama

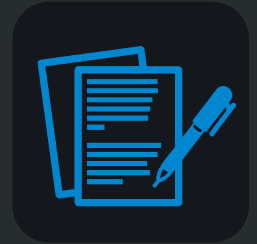
Mbinu ya Kadi ya Alama ya GCI hutoa alama kati ya 100 iliyokusudiwa kwa masoko ya michezo ya kubahatisha mtandaoni kwa kuzingatia hali na vigezo mbalimbali.

Hali za soko zinazozingatiwa wakati wa kuweka alama:

Ushuru: waendeshaji na wateja.

Urahisi wa kupata leseni. Je, waendeshaji wapya wanaweza kupata leseni?

Upatikanaji wa bidhaa na vikwazo.

Sehemu iliyodhibitiwa ya soko la michezo ya kubahatisha mtandaoni.

Malipo: miundombinu na hatari.

Utekelezaji wa soko na rasilimali za umma.

*Miongoni mwa vigezo vingine, ikijumuisha vipengele vya Mambo Muhimu ya Mfumo-Ikolojia.

Kadi za Alama za GCI ni “muhtasari wa picha ya papo hapo” wa hali na hadhi ya sasa ya soko, na hazizingatii hali zote zilizopo katika soko fulani. Hazipaswi kuchukuliwa kama kipimo pekee cha uwezo wa soko.

Kadi za alama hupangwa kati ya “100” iliyoboreshwa, ambapo alama ya 100/100 inawakilisha soko lisilo na uingiliaji wowote usiodhibitiwa, lenye sheria zilizoboreshwa, ulinzi wa waendeshaji na hadhira, na hali nyingine zilizokusudiwa. Hakuna mamlaka yoyote duniani ambayo ingepata alama ya 100/100.

Kadi za Alama za Kikanda: Wastani

2025

Jumla ya Afrika: 10/100

Afrika Kaskazini
Alama ya Wastani:

0/100

Afrika Mashariki
Alama ya Wastani:

11/100

Afrika Kusini
Alama ya Wastani:

16/100

Afrika Magharibi
Alama ya Wastani:

10/100

Afrika ya Kati
Alama ya Wastani:

8/100

2024

Jumla ya Afrika: 9/100

Afrika Kaskazini
Alama ya Wastani:

0/100

Afrika Mashariki
Alama ya Wastani:

10/100

Afrika Kusini
Alama ya Wastani:

15/100

Afrika Magharibi
Alama ya Wastani:

9/100

Afrika ya Kati
Alama ya Wastani:

6/100

UFUNGUO:

Afrika
Kaskazini

Afrika
Mashariki

Afrika
Kusini

Afrika
Magharibi

Afrika ya
Kati

Madaraja ya Kadi za Alama

Masoko Yanayostawi: Masoko yenye sheria imara zilizopo, uwepo wa waendeshaji waliodhibitiwa na hadhi ya mdhibiti.

Masoko Yanayoendelea: Masoko yenye uwepo mdogo wa udhibiti na fursa za leseni.

Masoko Yenye Changamoto: Masoko yenye sheria dhaifu au zisizokuwepo, uwepo wa udhibiti na/au ulinzi wa waendeshaji na wateja ambapo uwepo usiodhibitiwa unatawala.

Masoko Yanayostawi: Mifano

Ghana Alama za 2025:

- Michezo halali ya kubeti na kasino yenye leseni
- Udhibiti thabiti na wa uwazi; hakuna ushuru unaomlenga mteja

38
100

Nigeria Alama za 2025:

- Michezo halali ya kubeti na kasino yenye leseni
- Utekelezaji imara lakini uliogawanyika wa udhibiti

32
100

Masoko Yanayoendelea: Mifano

Tanzania Alama za 2025:

- Mchakato wazi wa leseni na maombi ya michezo ya kubeti na kasino
- Ukosefu wa utekelezaji imara wa kisheria

26
100

Zambia Alama za 2025:

- Ulinzi mdogo wa wateja
- Leseni dhaifu lakini iliyopo ya kasino mtandaoni

27
100

Masoko Yenye Changamoto: Mifano

Kenya Alama za 2025:

- Uwepo mkubwa wa waendeshaji wasiodhibitiwa
- Udhibiti unaoimarika lakini uliokuwa si thabiti kihistoria

19
100

Benin Alama za 2025:

- Sheria dhaifu kuhusu michezo ya kubahatisha mtandaoni
- Ukosefu wa jumla wa uwazi wa soko

8
100

UFUNGUO:

Afrika
Kaskazini

Afrika
Mashariki

Afrika
Kusini

Afrika
Magharibi

Afrika ya
Kati

Malengo na Matokeo

Malengo na Matokeo

Matokeo ya soko ndiyo kipimo cha mwisho cha mafanikio ya udhibiti. Je, sera zinafikia matokeo zilizokusudiwa kuyafikia?

Lengo

Matokeo

**Ulinzi wa
Mtumiaji**

Je, watumiaji wanalindwa zaidi?

**Ukusanyaji wa
Ushuru**

Je, ushuru unanasa sehemu kubwa au ndogo ya jumla ya soko la michezo ya kubahatisha mtandaoni?

Uelekezaji

Je, watumiaji wanatumia na kubaki katika sekta iliyodhibitiwa?

**Uendelevu wa
Mapato**

Je, waendeshaji wenye leseni wanakuza mapato kwa uendelevu?

Kuzuia Uhalifu

Je, wahusika wa uhalifu wanaongeza au wanapoteza sehemu ya soko?

Lengo la udhibiti si kudhibiti waendeshaji wenye leseni pekee.

Lengo la udhibiti ni kudhibiti soko zima la michezo ya kubahatisha mtandaoni.

Dhana Potofu ya Soko la Kijivu

Leseni za Ndani kwa Waendeshaji Waliodhibitiwa

Hunufaisha biashara, jamii
na watumiaji wa ndani.

Lazima ifuate sheria za
mamlaka za ndani.

Lazima iwalinde watumiaji.

Lazima iruhusu mipango ya
kujiondoa mwenyewe.

Lazima ifuate ulinzi kwa
jamii zilizo hatarini na
kuwazuia walio chini ya
umri.

Leseni za Kimataifa kwa Waendeshaji Wasiodhibitiwa

Hunufaisha makampuni, si
watumiaji au mamlaka.

Inawasilisha chanjo ya
udhibiti “mbadala”.

Mwendelezo wa huduma
za benki.

Uangalizi na ustahimilivu
wa uchakataji wa malipo.

“Uchaguzi” wa mamlaka.

“Soko la kijivu” la leseni linajionyesha kama mbadala halali unaowezekana wa leseni za ndani. Hata hivyo, leseni za soko la kijivu haziruhusu waendeshaji kuchukua fedha kutoka mamlaka yoyote ya shughuli bila kulipa ushuru wa ndani na kufuata sheria za ndani. Hakuna mbadala wenye maana wa sheria ya kila mamlaka na kufuata kanuni zake kupitia leseni mahususi za mamlaka ya ndani.

Iliyodhibitiwa dhidi ya Isiyodhibitiwa

Bei

Waendeshaji waliodhibitiwa hawawezi kushinda waendeshaji wasiodhibitiwa kwa bei. Waendeshaji wasiodhibitiwa hawalipi ushuru wala leseni.

Bidhaa

Waendeshaji wasiodhibitiwa wana bidhaa nyingi zaidi bila kujali sheria, na hawana vikwazo vya udhibiti.

Uendelezaji

Waendeshaji wasiodhibitiwa wanaweza kumudu kutoa fedha nyingi zaidi, mara nyingi zaidi, katika bidhaa zote.

**KUBAHATISHA
MTANDAONI
KULIKODHIBITIWA**

Lazima ifuate kanuni.

Haiwezi kujihusisha na maudhui haramu ya utiririshaji.

Lazima ilipe ushuru, jambo linaloakisiwa katika bei.

Lazima ifuate sheria za ndani.

**UNKUBAHATISHA
MTANDAONI
KULIKODHIBITIWA**

Hufanya kazi bila vikwazo.

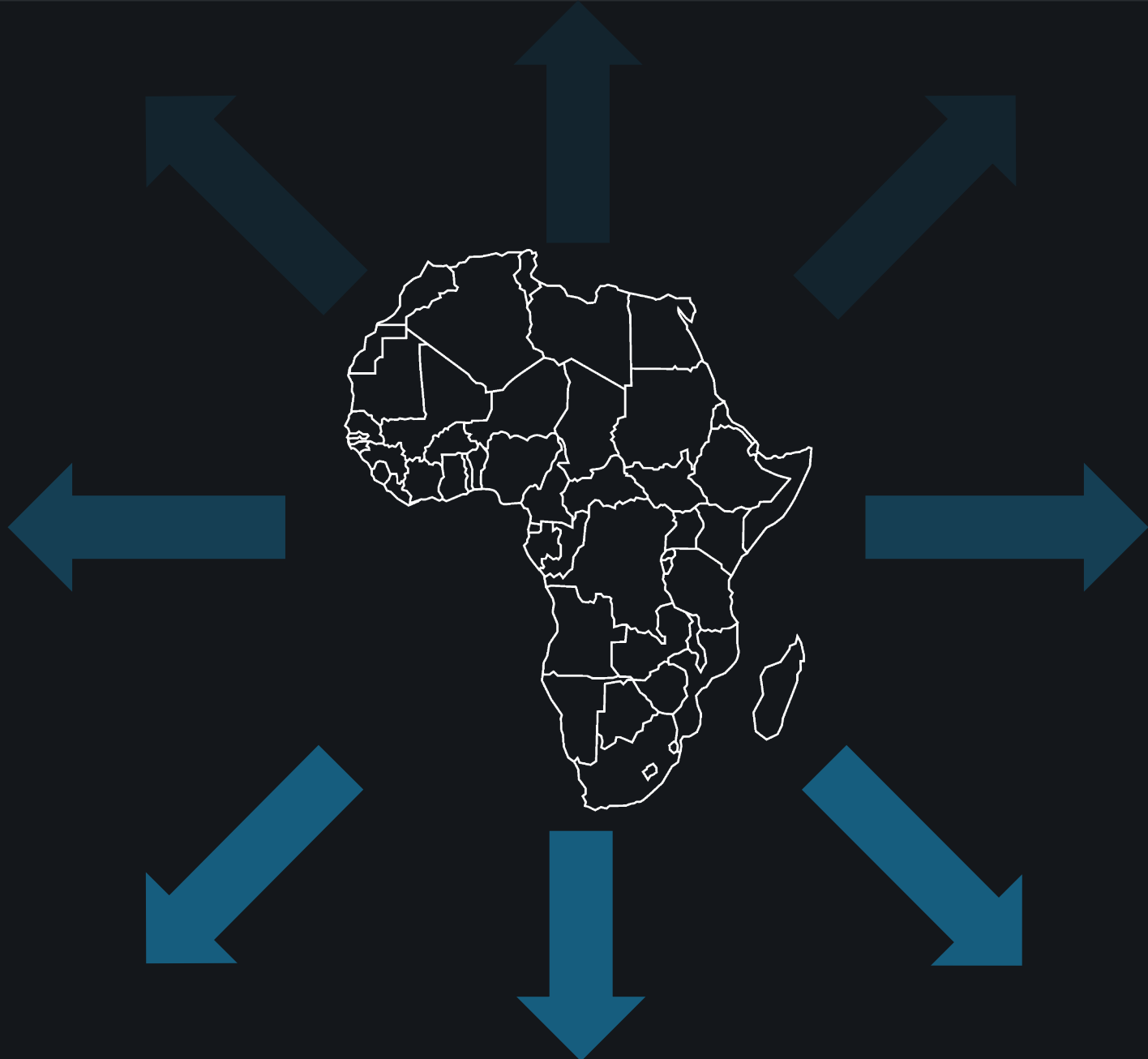
Hadhira inaweza kutazama michezo (kinyume cha sheria) moja kwa moja wakati wa kubeti.

Bei zisizoshindika kwa sababu hawalipi ushuru.

Hazifuati sheria au kanuni zozote.

Mgawanyiko wa Udhibiti

Mamlaka zinazoshiriki katika kutoa leseni za kimataifa kwa waendeshaji wasiodhibitiwa zinatofautiana moja kwa moja na mataifa ya Kiafrika yanayotafuta kuongeza manufaa ya ndani. Mgongano unaotokana na hili umeunda miaka ya mgawanyiko wa udhibiti kote Afrika, ambao umetumiwa vibaya na waendeshaji wasiodhibitiwa wanaofanya kazi nje ya sheria na kanuni za kila taifa.

Mageuzi ya Udhibiti:

Swali muhimu lilikuwa: *“Ni kwa ufanisi kiasi gani waendeshaji wenye leseni wanadhhibitiwa?”*

Swali muhimu sasa: *“Je, matokeo yaliyokusudiwa ya soko la michezo ya kubahatisha mtandaoni yanafikiwa?”*

Gharama na Matokeo

Kadiri hadhira za Kiafrika zinavyofichuliwa zaidi kwa maudhui ya kubahatisha mtandaoni yasiyodhibitiwa, ndivyo Afrika inavyopoteza zaidi katika mapato na ushuru.

Katika sera, mchakato na utendaji, njia ya kudhibiti masoko ya mtandaoni hufikiwa kupitia MPEO: Kufuatilia, Kudhibiti, Kutekeleza, Kuboresha.

Utekelezaji wa sasa wa kitaifa unahangaika kuendana na vitisho vya kubahatisha kusikodhibitiwa. Mwitikio ulioratibiwa katika mambo yote muhimu ya mfumo-ikolojia unahitajika katika kila soko, na hasa ndani ya Afrika kutokana na hali ya ukuaji wa uchumi wake wa mtandaoni.

Biashara ya Afrika 2025

Mapato Yaliyopotea:

\$17.8 BILIONI

Jamii ya Afrika 2025

Ushuru Uliopotea:

Kumbuka: Hasara ya ushuru 2025 inakadiriwa kuwa 20% ya GGR isiyodhibitiwa.

\$3.55 BILIONI

Watumiaji wa Afrika 2025

Ni kiasi gani cha kile ambacho hadhira huona katika maudhui ya mtandaoni kinakuza kubahatisha kusikodhibitiwa:

89%

Kusikodhibitiwa na Kutotambuliwa: Vichochezi vya Ukuaji 2026

Unyonyaji wa Udhibiti

Matangazo, Bidhaa, KYC, Kujiondoa Mwenyewe,
Vikomo vya Umri, Kubahatisha kwa Uwajibikaji,
Uuzaji Mtambuka, Ushuru, Sheria

Uvujaji wa Bidhaa kutoka kwa Wasiotambuliwa

Masoko ya utabiri – matoleo yaliyodhibitiwa
yatamezwa na yasiyodhibitiwa

Utiririshaji Haramu wa Matukio ya Michezo

Matangazo ya kubahatisha yasiyodhibitiwa
yalionekana katika zaidi ya 83% ya utiririshaji
haramu wa maudhui ya michezo barani Afrika
mwaka 2024 na 2025

Matukio

Uajiri wa soko kubwa kutoka ligi za soka za ndani,
Ligi ya Mabingwa, Kombe la Dunia la FIFA.
Ongezeko la msimu kutokana na matukio ya
mamlaka za ndani

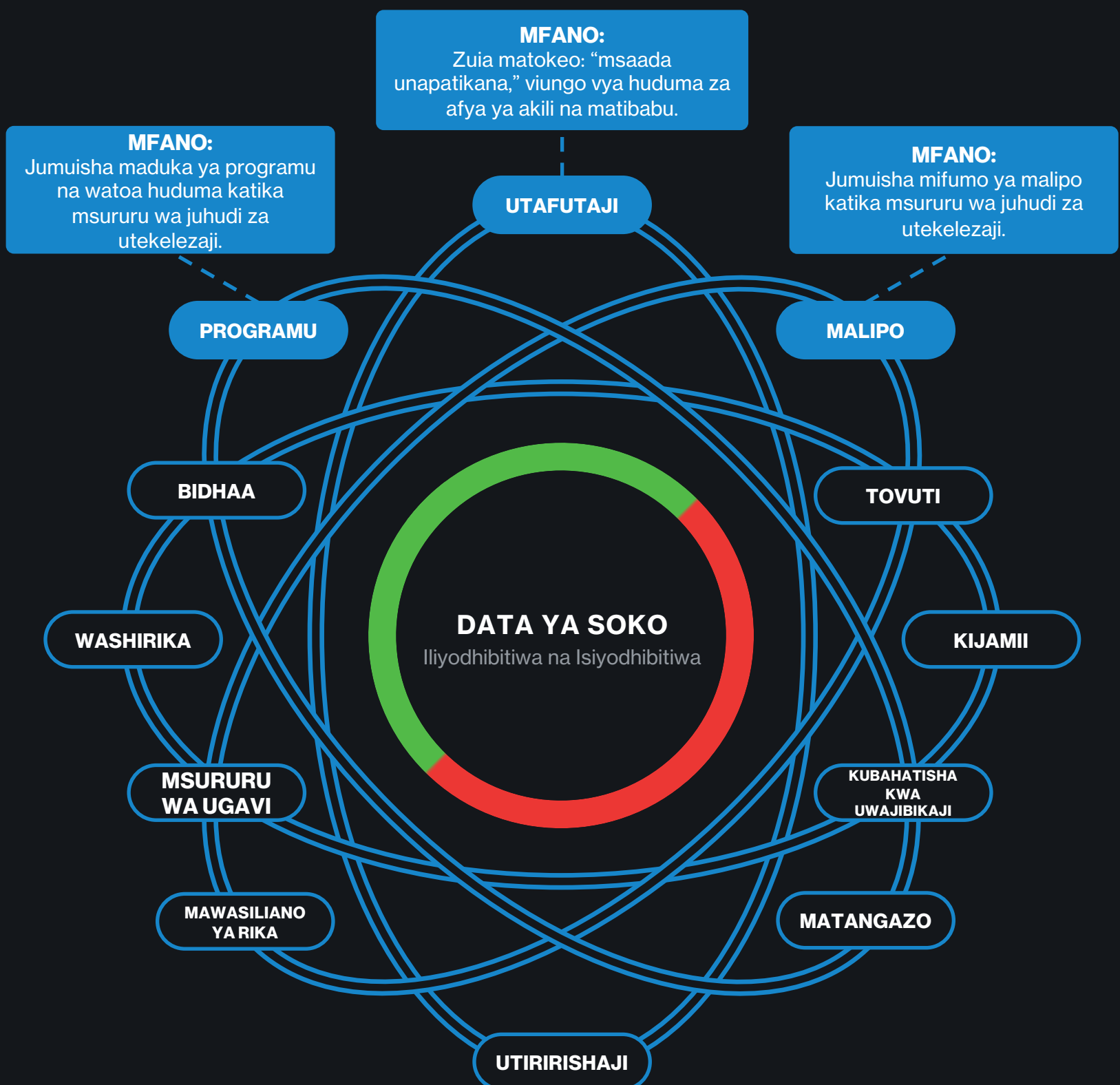

Suluhu: Kurejesha Udhibiti

Kubahatisha mtandaoni kusikodhibitiwa kunaweza kupata, kubakiza, na kuwasha upya wateja katika Mambo Muhimu ya Mfumo-Ikolojia. Kunashindana na kubahatisha kulikodhibitiwa kwa umakini wa hadhira, ushiriki na matumizi.

Kubahatisha kusikodhibitiwa si suala la mwendeshaji binafsi tu – ni suala la mfumo-ikolojia mzima: **kubahatisha mtandaoni kusikodhibitiwa kunadumishwa na mfumo-ikolojia, si na tovuti moja.**

Mabadiliko hutokea tu kupitia mfumo-ikolojia mzima na msururu wa ugavi. Sekta iliyodhibitiwa inahitaji kubaki na ushindani ikiwa watumiaji wataingia na kubaki ndani yake.

Hitimisho

Masoko ya michezo ya kubahatisha mtandaoni ya Afrika hayapaswi kufafanuliwa na changamoto zake. Yanapaswa kufafanuliwa na fursa zake.

Data na uchambuzi vilivyowasilishwa katika ripoti hii vinaonyesha kuwa mahitaji makubwa ya watumiaji tayari yapo kote barani. Mamilioni ya watumiaji wanashiriki kikamilifu katika kubeti na kucheza michezo ya kubahatisha mtandaoni, wakizalisha shughuli kubwa za kiuchumi na uwezekano wa kuzalisha biashara endelevu ya ndani, manufaa ya umma na matokeo salama zaidi kwa watumiaji. Changamoto si kuzalisha mahitaji. Changamoto ni kuhakikisha mahitaji yananaswa ndani ya sekta iliyodhibitiwa.

Matokeo ya soko ndiyo kipimo cha mwisho cha mafanikio ya udhibiti. Lengo si kudhibiti waendeshaji wenye leseni pekee. Lengo ni kuboresha soko zima la michezo ya kubahatisha mtandaoni ili watumiaji wachague kuingia, kutumia na kubaki ndani ya sekta iliyodhibitiwa.

Hilo linahitaji umakini endelevu kwenye **MPEO: Kufuatilia, Kudhibiti, Kutekeleza, Kuboresha.**

Kufuatilia hutoa mwonekano katika soko zima. Kudhibiti hubaini ushiriki usiodhibitiwa na mfumo-ikolojia mpana unaouwezesha. Utekelezaji hulinda uadilifu wa udhibiti. Uboreshaji huhakikisha sekta iliyodhibitiwa inabaki kuvutia, kufikika na yenye ushindani kwa watumiaji huku ikiendelea kutoa ulinzi unaotarajiwa kwa waendeshaji wenye leseni na unaodaiwa na jamii.

Uboreshaji unawakilisha fursa kubwa zaidi ya Afrika. Kwa mfano: mifumo iliyo wazi na ya uwazi huchochea uzingatiaji wa ndani. Hili halitokei kwa mifumo tata ya ushuru, inayoathiri kampuni zenye leseni na wateja, na kwa vizuizi vikubwa vya kuingia kwa watumiaji ambavyo haviwaathiri katika sekta isiyodhibitiwa. Katika mamlaka nyingi, maboresho madogo kiasi katika sera za umma, ushuru, malipo, upatikanaji wa bidhaa, utekelezaji na ushirikiano wa kidhibiti yana uwezo wa kuleta maboresho makubwa kupita kiasi katika matokeo ya soko.

Kwa hivyo mafanikio hayapaswi kupimwa kwa idadi ya waendeshaji wenye leseni, hatua za utekelezaji au uingiliaji wa kidhibiti pekee. Yanapaswa kupimwa kwa matokeo: watumiaji wengi zaidi wanaolindwa, ushiriki mkubwa zaidi ndani ya sekta iliyodhibitiwa, ushiriki uliopungua ndani ya sekta isiyodhibitiwa, biashara imara zaidi za ndani, mapato ya ushuru yanayoongezeka kwa uendelevu, manufaa makubwa zaidi ya umma na ushiriki uliopungua wa uhalifu.

Kwa hivyo mustakabali wa michezo ya kubahatisha mtandaoni ya Kiafrika si chaguo kati ya udhibiti na ukuaji. Udhibiti uliobuniwa vizuri utawezesha ukuaji. Masoko yaliyoboreshwa vizuri yanapaswa kuleta ulinzi imara zaidi wa watumiaji, uchumi imara zaidi wa ndani na imani imara zaidi ya umma kwa wakati mmoja.

Lengo la udhibiti si kudhibiti waendeshaji wenye leseni pekee. Lengo la udhibiti ni kudhibiti soko.

Hadithi ya michezo ya kubahatisha mtandaoni ya Afrika hatimaye ni ya uboreshaji. Fursa si kudhibiti zaidi tu. Ni kuboresha vizuri zaidi.

Kuhusu GCI, Vidokezo na Kamusi

Gaming Compliance International (GCI)

GCI ni kinara kilichothibitishwa katika teknolojia na ushauri wa uzingatiaji wa kidhibiti wa michezo ya kubahatisha, kikitoa usimamizi kamili wa tasnia ya michezo ya kubahatisha ya mtandaoni na ya ardhini inayokua kila mara.

Lengo la GCI ni kuimarisha uboreshaji wa mapato, ufahamu, na uwazi wa soko. Tunatoa matokeo ya kimkakati ndani ya tasnia ya iGaming iliyodhibitiwa na kubeti michezo inayopanuka kwa kasi, tukitoa usimamizi kamili bila kuingilia shughuli za kila siku za michezo ya kubahatisha.

GCI ilinunua Yield Sec mwezi Novemba 2025.

Bloomberg

The New York Times

Forbes

FORTUNE

FINANCIAL TIMES

The Guardian

Majimbo ya Marekani

[Ohio Casino Control Commission \(OCCC\)](#) | [The Montana Department of Justice \(DOJ\)](#)

Forbes

[The Super Bowl 2025](#) | [Masoko ya Utabiri ya Marekani](#) | [Crypto ya Marekani](#)

Bloomberg

[71% ya Kubahatisha Ulaya ni Haramu](#) | [Utiririshaji Haramu wa Uingereza](#)
[Crypto ya Uingereza](#)

GCI: Ufuatiliaji wa Ngazi Nyingi

Jukwaa la GCI linajumuisha:

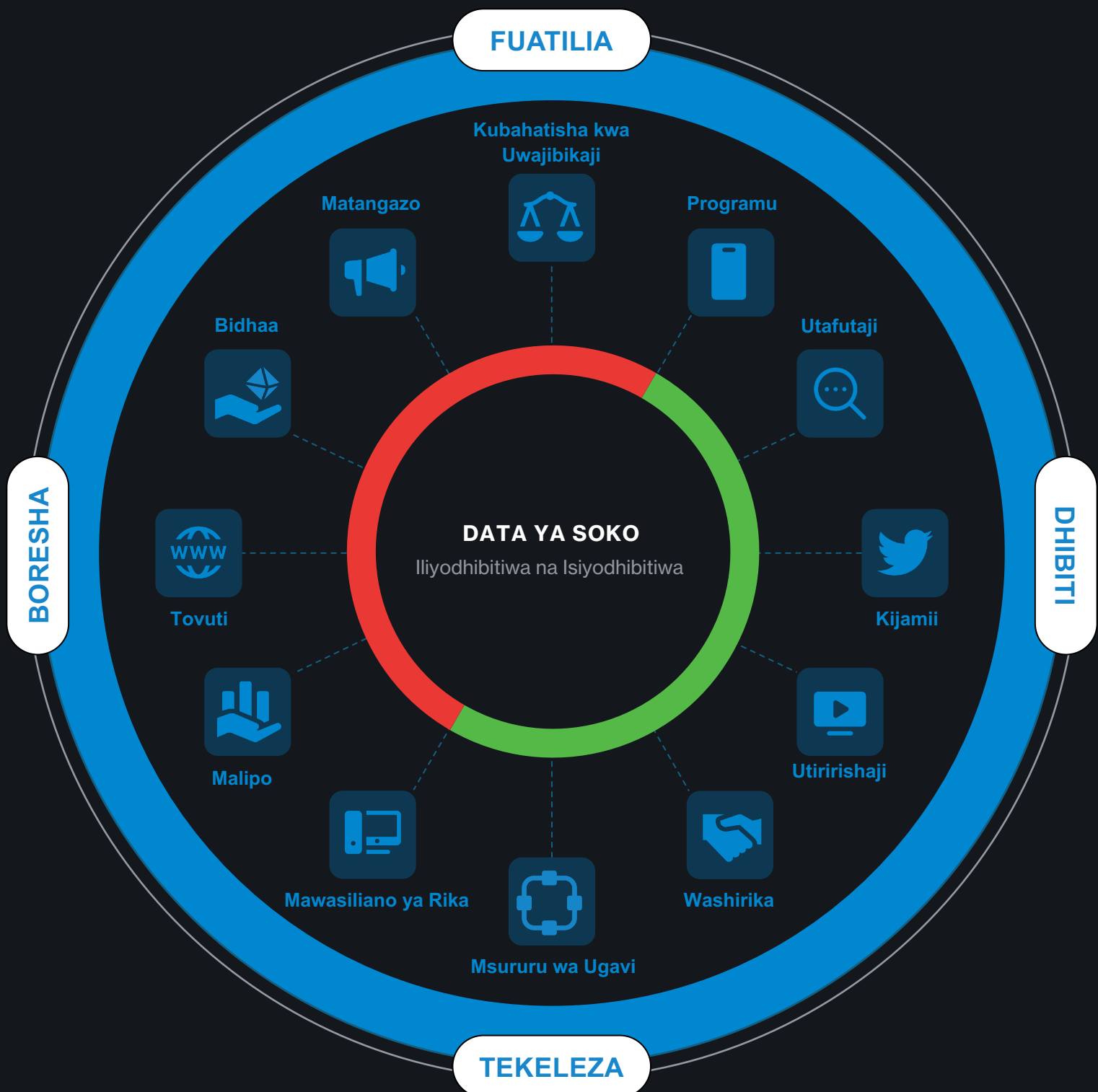
Jukwaa lililounganishwa linalohusisha sekta zilizodhibitiwa na zisizodhibitiwa ili kuwasilisha mtazamo wa soko zima. Data ya GCI inatoka vyanzo vingi (ya umiliki na yenye leseni ya wahusika wengine).

Ndani:

Kufuatilia, kukagua, na kuripoti ofisi za nyuma za waendeshaji waliodhibitiwa.

Nje:

Kufuatilia na kuripoti katika Hadhira na Shughuli, Wakati Wote, katika soko zima.

Mbinu

MATRIX

Uchambuzi makini wa tovuti dhidi ya tovuti na programu dhidi ya programu unaolinganisha kila jukwaa la kubeti na kubahatisha linalofanya miamala ndani ya mamlaka mahususi. Vipengele vyote muhimu vya data vinaunganishwa ili kutoa kipimo kimoja cha msingi: Thamani kwa Ziara.

THAMANI KWA ZIARA (VPV)

Kipimo chetu cha VPV kinaeleza kwa nini wateja tofauti huchagua kutumia zaidi (au kidogo) na waendeshaji waliodhibitiwa dhidi ya wasiodhibitiwa. Tunachambua vigezo mahususi vinavyochochea tabia ya mchezaji vikiwemo: KYC, bidhaa, bei, promosheni, malipo, vikomo vya amana, masharti ya kupata bonasi, na zaidi. Kwa kukusanya data hii, tunajenga picha kamili ya thamani na ushiriki wa mteja.

UKADIRIAJI WA UKUBWA WA SOKO

Kwa kuchambua picha kamili ya shughuli ya hadhira, tunaweza kubaini kwa usahihi jumla ya GGR na asilimia sahihi za sehemu ya soko.

Vidokezo kuhusu Ripoti Hii

Vidokezo muhimu vifuatavyo vinatumika katika ripoti hii yote:

BIDHAA ZINAZOSHUGHULIKIWA NA DATA KATIKA RIPOTI HII: KUBETI MICHEZO NA KASINO (IKIJUMUISHA POKER)

Katika ripoti hii yote, kubeti michezo mtandaoni kunajumuisha kubeti michezo kwa njia ya kawaida mtandaoni na kasino. Bidhaa za crypto zimejumuishwa ndani ya kubeti michezo na kasino, na nafasi zao husika za kudhibitiwa au kutodhibitiwa. Bidhaa zisizoshughulikiwa na data katika ripoti hii: masoko ya utabiri, michezo ya fantasia ya kila siku, sweepstakes, kasino za kijamii, mashindano ya zawadi kwa kura, bahati nasibu.

FASILI RAHISI ZA KIFEDHA: “Handle” – inahusu thamani ya dau zilizowekwa na watumiaji kwa waendeshaji wa michezo ya kubahatisha mtandaoni. “Hold” – inahusu thamani iliyobaki kwa waendeshaji wa michezo ya kubahatisha mtandaoni, baada ya ushindi wa wateja kulipwa. “GGR” – inahusu Mapato Ghafi ya Kubahatisha, au Dau za Wateja KUONDOA Ushindi wa Wateja SAWA NA Mapato Ghafi ya Kubahatisha.

MTANDAONI PEKEE: GCI inashughulikia soko zima la mtandaoni, ikijumuisha michezo ya kubahatisha mtandaoni iliyodhibitiwa na isiyodhibitiwa. Hakuna data ya reja reja au ya ardhi iliyojumuishwa katika ripoti zetu.

KULENGA NA KUFANYA MIAMALA: Ni waendeshaji pekee wanaolenga kikamilifu soko la mamlaka kupitia uchambuzi wa hadhira, matangazo, mikataba ya ushirika, ufikiaji wa hadhira (kwa na bila VPN) na kuonyesha uwezo uliothibitishwa wa malipo wa wakazi wa ndani ndio wanaoainishwa na kujumuishwa kama waendeshaji “wasiodhibitiwa” ikiwa hawana leseni ya ndani ya mamlaka wanayochukua mapato kutoka kwake.

INAPATIKANA LAKINI HAIFANYI MIAMALA: Waendeshaji wenye tovuti/programu inayofikika lakini bila uwezo wowote wa kibiashara unaotumika (wa kuweka dau, kufanya miamala na kuathiri mapato) hawaainishwi wala kujumuishwa kama waendeshaji “wasiodhibitiwa”.

WAENDESHAJI WA KUBAHATISHA WASIODHIBITIWA KWA MAMLAKA: Kila tovuti au programu binafsi, inayotumika, inayofanya miamala inayolenga soko mahususi lakini haina leseni kwa mamlaka hiyo, inahesabiwa kama “mwendeshaji wa kubahatisha asiyeidhibitiwa” kwa mamlaka hiyo.

VIOO NA VIELEKEZI: Marudio yote yanayotumika na yanayoweza kufanya miamala kwa waendeshaji wa kubahatisha wasiodhibitiwa yamejumuishwa katika idadi ya jumla ya domain za marudio – hesabu ya waendeshaji wa kubahatisha wasiodhibitiwa. Kila tovuti au programu binafsi, inayotumika, inayofanya miamala inayolenga soko mahususi kwa vielekezi na vioo vya mkakati wa domain ulio wazi – UnregulatedGambling.com, UnregulatedGambling123.com, n.k. – inajumuishwa kama matokeo tofauti ya mwendeshaji wa kubahatisha asiyeidhibitiwa kwa mamlaka hiyo.

USAHIHI: Uchambuzi wetu unatokana na data iliyopatikana kutoka ufuatiliaji wetu wa mtandaoni pamoja na kutoka kwa watoa leseni wa wahusika wengine. Tathmini yetu ya masoko makubwa changamano ya mtandaoni inawekewa mipaka na upatikanaji na ukamilifu wa data. Hata hivyo, tuna imani kuwa jukwaa letu linatoa uchambuzi bora zaidi wa masoko ya mtandaoni unaowezekana.

UTIRIRISHAJI HARAMU WA MTANDAONI: Utiririshaji haramu wa mtandaoni unarejelea huduma yoyote ya utiririshaji ambayo haijaidhinishwa, kupewa leseni, au vinginevyo kuruhusiwa chini ya sheria za mamlaka au na wamiliki husika wa haki za maudhui, lakini inayolenga, inayofikika kwa, na inayowasilisha maudhui kwa watumiaji katika mamlaka hiyo, iwe inatolewa “bila malipo” au kwa kubadilishana na malipo, matangazo, au aina nyingine za manufaa ya kibiashara.

Kamusi (1/2)

MICHEZO YA KUBAHATISHA MTANDAONI ILIYODHIBITIWA: Majukwaa na bidhaa za kubahatisha zilizodhibitiwa na zenye leseni, zilizo chini ya usimamizi ndani ya mifumo ya kisheria iliyowekwa, zinazochangia C Tatu za Biashara, Jamii, na Watumiaji.

MICHEZO YA KUBAHATISHA MTANDAONI ISIYODHIBITIWA: Majukwaa na bidhaa za kubahatisha ambazo hazijaidhinishwa, kupewa leseni, au vinginevyo kudhibitiwa chini ya sheria za mamlaka, lakini zinazolenga, zinazofikika kwa, na zinazofanya miamala na watumiaji katika mamlaka hiyo.

ZISIZOTAMBULIWA KAMA MICHEZO YA KUBAHATISHA MTANDAONI:

Majukwaa na bidhaa zinazoiga kiutendaji kubahatisha (dau, kutokuwa na uhakika, tuzo) lakini kwa sasa hazijaainishwa kama michezo ya kubahatisha, kubeti, au bahati nasibu.

SHUGHULI: Hali zote za mtandaoni za tabia, kila kitu kuanzia kuvinjari (kutazama) hadi kununua (kufanya miamala).

WASHIRIKA: Vikundi vya kibiashara katika tovuti, programu na mitandao ya kijamii vinavyoshirikisha hadhira kwa maudhui yakiwemo mapitio, ulinganisho, matoleo maalum, promosheni, punguzo, na habari, ili kuihamisha hadhira hiyo kwenda kwenye fursa za kibiashara na waendeshaji wa michezo ya kubahatisha mtandaoni kwa malipo au sehemu ya mapato ya mteja, na mara nyingi vyote viwili.

HADHIRA: Watu wote binafsi wanaowezekana katika mamlaka mahususi wanaotumia huduma za mtandaoni (wakiwemo walio chini ya umri).

MFICHUKO WA HADHIRA: Athari ya kubahatisha na maudhui yanayohusiana kwa hadhira katika mtazamo mchanganyiko wa Mambo Kumi na Mawili Muhimu ya Mfumo-Ikolojia (washirika, tovuti, malipo, mitandao ya kijamii, kubahatisha kwa uwajibikaji, matangazo, utiririshaji, mawasiliano ya rika kwa rika, msururu wa ugavi, utafutaji/LLMs, bidhaa na programu). Kipimo cha mfichuko wa hadhira ni “kiashiria cha tahadhari ya mapema” chenye manufaa cha mahali ambapo mgawanyo wa soko wa GGR unaweza kuelekea siku zijazo.

SOKO LA MAGENDO: Neno linalotumika sana kwa waendeshaji na shughuli za kubahatisha zisizodhibitiwa. Hata hivyo, linaweza kupotosha, kwani linaashiria soko tofauti au la kipekee. Kwa uhalisia, waendeshaji wa soko la magendo hufanya kazi ndani ya mfumo-ikolojia sawa wa watumiaji kama huduma zilizodhibitiwa, bila idhini na nje ya mifumo ya kisheria na kidhibiti, wakichukua thamani kutoka sekta iliyodhibitiwa na kutoka serikalini kupitia mapato ya ushuru yaliyopotea. Katika GCI, neno hili hutumika katika miktadha maalum kama vile “upunguzaji wa soko la magendo.”

Kamusi (2/2)

UTIRIRISHAJI HARAMU WA MTANDAONI: Utiririshaji haramu wa mtandaoni unarejelea huduma yoyote ya utiririshaji ambayo haijaidhinishwa, kupewa leseni, au vinginevyo kuruhusiwa chini ya sheria za mamlaka au na wamiliki husika wa haki za maudhui, lakini inayolenga, inayofikika kwa, na inayowasilisha maudhui kwa watumiaji katika mamlaka hiyo, iwe inatolewa “bila malipo” au kwa kubadilishana na malipo, matangazo, au aina nyingine za manufaa ya kibiashara.

MWINGILIANO / KURINGILIANA: Ushiriki wa mtumiaji na mwendesaji. Mtumiaji anafanya zaidi ya kuona tu maudhui: mtumiaji ameshirikiana nayo kwa kubofya matangazo, kujisajili kwenye tovuti, kupenda machapisho ya kijamii, na kadhalika, kitu chochote kilichobadilisha uzoefu wake wa sasa na wa baadaye mtandaoni – kutokana na algoriti na vidakuzi – kwa manufaa ya mfichuko mkubwa zaidi wa baadaye na waendesaji.

VIOO NA VIELEKEZI: Tovuti na programu zinazotumika kwa ufikiaji wa hadhira na kuepuka orodha za marufuku na vizuizi za mamlaka. Vioo na vielekezi kimsingi ni “milango ya nyuma” ya kuingia kwenye marudio ya waendesaji wa michezo ya kubahatisha mtandaoni ambayo hadhira haitakuwa na ufahamu wowote kuhusu.

JUMLA YA SOKO LA MTANDAONI: Kuna soko moja tu katika mamlaka. Kwa bahati mbaya, lina viwanda viwili: kimoja kilichodhibitiwa, kimoja kisichodhibitiwa. Kufikia jumla, lazima uzingatie na kuongeza kilichodhibitiwa pamoja na kisichodhibitiwa.

UELEKEZAJI WA MSONGAMANO: Ziara zote katika soko zima zilizogawanywa kwa sehemu ya mwendesaji na kudhibitiwa au kutodhibitiwa.

KIASI CHA MSONGAMANO: Kiasi cha ziara zinazofanywa na hadhira ya mtandaoni kwenye fursa za mtandaoni.

SEHEMU YA HADHIRA YA KIPEKEE: Ziara za wanachama wa hadhira wa kipekee kwa msingi wa mwendesaji mahususi, zilizogawanywa kwa sehemu.

KIASI CHA WA KIPEKEE: Kiasi cha watu binafsi wa kipekee wanaotumia huduma mahususi za mtandaoni.

WAGENI: Watu binafsi wa kipekee wanaotembelea kurasa katika tovuti – bila kujali kurasa wanazotembelea, bado ni mtumiaji mmoja wa kipekee katika kipindi hicho.

ZIARA: Kurasa ambazo watu binafsi wa kipekee hutembelea katika tovuti, na msongamano unaotokana na hili. Mtu mmoja wa kipekee atatembelea kurasa nyingi katika tovuti kwa bidhaa, michakato, dau, michezo tofauti, n.k.

www.gamingcompliance.com

contact@gamingcompliance.com